
Hundene blant oss

REDAKSJONELT

LARSEN Ø

I sin artikkel i dette nummer av Tidsskriftet tar Bernt A. Larsen & Frode Lingaas (1) opp et betimelig tema, nemligde deler av forholdet mellom hundehold og menneskers helse som har positivt fortegn. Når hund og helse kommer på tale, er det oftest det negative som kommer frem. De som mener at hunder stort sett er en pest og en plage, gis nyammunisjon. Denne artikkelen bekrefter imidlertid det mange har hatt en følelse av, nemlig at å ha hund kan ha gunstigeffekt både på helse og trivsel, og at fordelene undertiden er så store at de oppveier ulempene.

Artikkelen er også viktig fra et mer generelt, samfunnsmedisinsk synspunkt. Ikke minst gjennom mediernes hyppigeoppblåsing av enkeltsaker, løsrevet fra helheten, deriblant potensielle og reelle helsefarer, blir det vanskelig å fåoversikt over hvor farlige omgivelsene egentlig er. Den ene helserisikoen overdøver den andre. Men at en faktor somunder visse omstendigheter kan innebære risiko, kanskje oftere både er bra og høyst ønskelig, passer sjelden medpressens sans for det sensasjonelle. Larsen & Lingaas' drøfting av det positive er derfor også på prinsipielt grunnlagmeget velkommen i en ellers krisemaksimerende verden.

Imidlertid viser også dette arbeidet hvor vanskelig det kan være å dokumentere salutogene effekter. Å bevise endirekte kausalitet mellom hund og helse er ikke lett. Det må tas hensyn til en lang rekke forhold for å kunnesannsynliggjøre en årsakssammenheng. Kjeden kan være lang og innviklet.

La oss anta at det nokså konstant finnes 300000 hunder i Norge, at det oftest er en hund per eier, og at dissehunder i snitt tas med på luftetur til sammen en time hver dag. Det utgjør 300000 timers daglig trim, år ut og år inn, om enn i rolig tempo, et forebyggende medisinsk tiltak av en størrelse ingen helsepropaganda kunne drømme om å oppnå. For det nytter lite å protestere når hunden kommer med båndet og vil ut. At det nok finnes noen hunder som stort sett står i en kjetting og gir hals, som hensløver sin tid i en hundegård, eller som tilbringer det meste av tiden påsofaen, forstyrrer ikke dette resonnementet om gjennomsnittet. For andre hunder mosjonerer og gleder sine eiere langtmer enn noe gjennomsnitt, på jakt eller med hundekjelken.

Hvis vi videre antar at hunder i snitt lever i ti år, betyr dette at 30000 norske familier hvert år sørger overtapet av en god kamerat. Det betyr også at 30000 norske familier hvert år gleder seg over å få en valp i huset, eventuelt fortviler over dens herjinger, og

må revidere sin verdiskala, hvorvidt f.eks. sirlige blomsterbed elleruspiste sko er viktig eller ikke. Hvilken psykologisk og sosial betydning har denne emosjonelle respons, og treningen iforpliktende omsorg?

Trolig er listen over slike indirekte positive effekter ganske lang.

Blant de dyr vi omgås, har hunden en urokkelig status som menneskets beste venn. Dette skyldes nok blant annet at den har egenskaper som likner på våre egne og som vi synes vi kjenner igjen. Den kan ha egenskaper vi setter særlig høyt, som f.eks. tillitsfullhet, lojalitet og lydighet. Kanskje er det slik at hunden på en måte utfyller sin herre, og at det er dette det positive samspill bærer i. Derfor er det egentlig ikke så rart om noen blir sjalu på hunder.

Larsen & Lingaas finner ikke noen dokumentasjon på at hundeeiere skulle være annerledes enn andre mennesker. Det er likevel en kjensgjerning at det er enkelte mennesker som aldeles ikke liker hunder og ofte handler aktivt deretter.

I de senere år er det imidlertid kommet til et nytt moment i dette. Personer med fremmedkulturell bakgrunn kan ha en inngrodd skepsis til hunder fordi hunder i de samfunn de kommer fra, oftere er sinte og farlige enn norske hunder er. De kan også være oppvokst med en reell frykt for at hundebitt kan medføre rabies. Dessuten kan hunden ansees som uren på religiøst grunnlag. Her må det utvikles en gjensidig forståelse.

Hunden står imidlertid laglig til som hatobjekt. Det har med kultur å gjøre, også hos oss. Hunden har tradisjonelt vært oppfattet som langt nede på rangstigen. Verbet å hundse sier sitt. Ordet hund med tilhørende begreper, som valp, tisper, logre, klynke, halen mellom beina osv. har vært mye brukt i nedsettende betydning.

Enkelte retninger innen hundeoppdragelse bygger på hundens lave rangering i flokken, at slik skal den være. Med militante tilrop skal dyret til enhver tid minnes om sin stilling og sin stand og derved erverve den atferd eieren ønsker. Trolig både tiltrekker og utvikler dette enkelte hundeeiere som aldri skulle hatt hund. Det kan antakeligvis også skape utrygge hunder. Måten hunder oppdras på, må tilpasses det samfunn de skal leve i. Og kamphunder trenger vi ikke.

Antropomorfismen, slik den også omtales av Larsen & Lingaas, kan trolig være et problem. Når dyr tillegges menneskelige egenskaper de ikke har, kan uheldige situasjoner oppstå. Barnebøkene og barne-TVs vov-vov blir en stereotypi som ikke nødvendigvis passer med virkeligheten. Men det kan ikke barna vite. Det er f.eks. ikke sikkert at en hund på gaten liker det hvis en treåring kommer stormende og drar den i ørene. Her er det en utfordring til foreldre.

Men selvfølgelig går den største utfordringen til hundeeierne selv. Eierne må ta hensyn og vise ansvar på hundens vegne, ikke la hunden sjenere eller grise til.

De må aldri tape det viktigste av syne: En hund er tross alt en hund.

Øivind Larsen

LITTERATUR

1. Larsen BA, Lingaas F. Hund og helse. Tidsskr Nor Lægeforen 1997; 117: 4375-9.

Publisert: 10. desember 1997. Tidsskr Nor Legeforen.

